

KINNITATUD
haridus- ja teadusministri käskkirjaga
„Haridus- ja teadusministri 16. detsembri 2022. a
käskkirja nr 355 „Eestikeelsele õppele ülemineku
tegevuskava kinnitamine”” muutmise

Lisa 2
haridus- ja teadusministri käskkirja
„Eestikeelsele õppele ülemineku
tegevuskava kinnitamine” juurde

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 muutmise seletuskiri

Taustainformatsioon

Tegevuskava kinnitati 16. detsembril 2022. a haridus- ja teadusministri käskkirjaga, tegevuskavas märgitud tegevuste juurde lisati elluviimise tähtsajad, prognoositav eelarve ja kaasatud partnerid. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022–2030 ja selle eelarve vaadatakse üle igal kalendriaastal ja lähtutakse kahest põhimõttest:

- 1) 2022. aastal kinnitatud tegevuskavasse viiakse sisse vajalikud täiendused säilitades samal ajal tabelis kõik eelnevalt kirjas olnud ja ka juba lõpetatud tegevused, kokkuhoiu vm otsuste alusel eemaldatud tegevusi tegevuskava tabelis ei säilitata;
- 2) igal aastal tegevuskavale lisatud seletuskirjas tuuakse võrreldes eelmise tegevuskavaga ära ainult juurde lisatud tegevuste selgitused, muudatuste ja täpsustatud tegevuste selgitused ning viide ja põhjendus tegevuskavast eemaldatud tegevuse kohta.

Tegevuskava on 2023. aastal täiendatud, teemade kaupa lisandunud tegevused on välja toodud iga teemaploki lõpus (märke *Lisatud tegevused 2023*), lisaks on täpsustatud mitmeid 2022. aastal planeeritud tegevusi sh Euroopa Sotsiaalfondi (edaspidi *ESF*) tegevuste elluviimise perioode ja rahastust vastavalt 2023. a kevadel tegevuste täiendamise käigus sisse viidud muudatustele. Lisatud on selgitused eelarve kokkuhoiu eesmärgil eemaldatud tegevuste kohta. Täpsustatud on tegevusi, mida hakkavad välja töötama ja korraldama Eesti Keeleinstituut (edaspidi *EKI*) ja Integratsiooni Sihtasutus (edaspidi *INSA*) erinevatest programmidest saadavate lisavahendite toel (ESF, AMIF jt), on lisatud viited 2023. aastal kokkuhoiu eesmärgil tegevuskavast eemaldatud tegevuste kohta.

Täiendatud tegevused ja 2023. aastal lisatud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuste selgitused.

1. Olemasolevate õigusnormide hindamine ja vajadusel muutmise ning õigusaktide täiendamine

Tegevus 3. Põhikooli riikliku õppekava muutmise. Üleminekut toetavate dokumentide loomine, sh ainekava rakendamist toetavate suuniste väljatöötamine I (juuni 2023) ja II (detsember 2023) etapis varasemalt märgitud näidistöökvade asemel. Esialgu tegevuskavas märgitud tegevus *eesti keel teise keelena töökavade loomine* on asendatud ainekava rakendamist toetavate praktiliste suuniste väljatöötamisega. Õpetaja töökava ei ole seadusandlusest tulenev nõue, riikliku õppekava rakendamist toetavad suunised pakuvad õpetajale mitmekesisemat tuge õppeprotsessi planeerimisel ja võimaldavad rohkem õppijakeskset lähenemist. Esimene etapp valmis ja

avalikustati õppekavaveebis 7. juulil 2023. a. Teise etapi suuniste väljatöötamise tähtaeg on detsember 2023. a.

Tegevus 5. Valmib keelevaldkonna õigusruumi analüüs ja selle alusel esitatakse mais 2024 muudatusettepanekud. Esialgne tegevus keeleseaduse muutmiseks on nüüd asendatud keelevaldkonna teema laiemal analüüsi läbiviimisega. Keeleseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) ettevalmistamist alustatakse eesmärgiga kindlustada eesti keele säilimine ja areng ning kõigis eluvaldkondades eesti keele senisest ulatuslikum kasutamine. Keeleseadus (KeeleS) jõustus 1. juulil 2011. a ning on püsinud sisuliste muutusteta viimased 11 aastat. Õigusruumi analüüsiga hinnatakse eesti keele kaitseks seadusliku sekkumise vajadust ja analüüsitakse, millised abinõud on eesti keele arenguks ja kaitseks parimad, sh vastutus keeleseaduse nõuete rikkumise eest (sunniraha ning trahvide suurus).

2. Koolide pidamise riigile üleandmine ja investeeringud Ida-Virumaa koolivõrgus

Tegevus 6. Ida-Virumaa koolivõrgu korrastamise jätkamiseks investeeringute kava koostamine.

2023. a juunis esitas haridus- ja teadusminister viiele Ida-Virumaa omavalitsusele ettepaneku põhikoolivõrgu korrastamiseks ja uute hoonete ehitamiseks struktuurifondide toetusmeetmetest. Novembrini 2023. a on kohalikel omavalitsustel aega investeerimisettepanekule vastamiseks. Haridus- ja Noorteprogrammi raames koostatakse riiklikult või piirkondlikult oluliste investeeringute nimekiri, mis allkirjastatakse koos 2024. a programmiga. Koos õppehoonetega sporditaristu ehitamiseks on vaja täiendavalt ca 21 mln eurot perioodil 2025-2028.

3. Ülemineku nõustamine, järelevalve ja kvaliteeditugi

Tegevus 7. Haridusasutuste ja kohalike omavalitsuse nõustamiseks on rakendatud terviklik nõustamiskorraldus. Nõustamiskorraldus töötati välja novembriks 2022. a. Alates 2023. a maikuust on haridusasutused ja nende pidajad eestikeelsele õppele üleminekul individuaalsete tegevuskavade koostamisel toetatud. Tööle on rakendatud Ida-Virumaa ja Harjumaa koolipidajaid ja koolijuhte nõustavad strateegilised nõustajad ning õpetajaid toetavad keelevaldkonna nõustajad.

Tegevus 8. Koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite väljatöötamine ekspertide toel (üldharidus ja kutseharidus). Narva Gümnaasium, Tartu Annelinna Gümnaasium ja Maardu Gümnaasium rakendavad väärtuspõhiseid mudeleid koostöös Tallinna Ülikooliga 2023-2026. aastal (teenuseleping TLÜga, maksumus õppeaastas 43 500 eurot).

Lisaks töötatakse Astangu Keskuse ja Tallinna Ülikooli koostöös kutseõppeasutuste jaoks välja vene emakeelega erivajadusega noortele mõeldud lõimitud aine- ja keeleõppe õppekava eesmärgiga suurendada erivajadustega noorte võimalusi edasiõppimiseks, tööle asumiseks või rakendumiseks sobivale teenusele (aastane toetus). Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) toetab pilootprojekti elluviimist 2023. aastal 73 017 euroga, nii 2024. aastal kui ka 2025. aastal on pilootmeetme tegevused planeeritud mõlemal aastal suurusjärgus 0,3 mln eurot.

Pilootmeetmete alusel saadav kokkuvõtlik info (ja ka iga aasta lõpus jooksvalt saadavad tulemused) edastatakse jooksvalt teistele sama haridustaseme koolidele.

Tegevus 10. Vanemahariduse programmi väljatöötamine. Seni tegevuskavas Kultuuriministeeriumi (edaspidi KUM) valdkonda kuulunud tegevus tuuakse 2023. aastal üle HTMi haldusalasse. Programmi väljatöötamise maksumus perioodil 2024-2027 on kokku 0,8 mln (Šveitsi programm). Partneritena on kaasatud on MTÜ Eesti Lastevanemate Liit, MTÜ Eesti Haridusfoorum, MTÜ Keelekümblusprogrammi Lastevanemate Liit, Sotsiaalministeerium ja INSA.

Lisatud tegevused 2023. Eesti keelest erineva emakeelega erivajadustega laste ja õpilaste eestikeelsele õppele ülemineku õppetöö toetamiseks töötatakse välja juhendmaterjal. Haridusasutustele ja lastevanematele pakutakse tuge HTM poolt väljatöötatud juhiste alusel tugiteenuseid vajavate laste eestikeelsele õppele üleminekul. Juunis 2023. a valmis selgitav juhendmaterjal koolide meeskondadele, seda on tutvustatud infotunnis ja on avalikult kättesaadav veebis.

4. Asjatundlike õpetajate ja koolijuhtide olemasolu tagamine ja motiveerimine

Tegevus 12. Õpetajate Akadeemia programmi käivitamine ja tegevusplaani rakendamine. Selguse huvides on täpsustatud tegevuse sõnastust ning maksumust. Tegevused on piiritletud Õpetajate Akadeemia raames läbiviidavatega ning ei kajasta enam muid järelkasvu tegevuskavas mainitud tegevusi nagu tegevuskava eelmises versioonis. Õpetajate Akadeemia tegevusteks planeeritakse perioodil 2023-2029 maksimaalselt 12 miljonit eurot. Täpsem jaotus erinevate tegevuste lõikes selgub planeerimise käigus ja seetõttu eraldi tegevuste maksumust tabelis enam välja ei tooda. Lisatud on täiendavad rahastusallikad lisaks ESF ja riigieelarve vahenditele.

Tegevus 15. Ida-Virumaa haridustöötajate töö väärtustamiseks ja lisaõpetajate saamiseks täiendava tööjõukulude eraldamise aluste väljatöötamine ja rakendamine alates 2023 septembrist, et väärtustada haridustöötajaid ja motiveerida eestikeelseid õpetajaid Ida-Virumaa koolidesse tööle asuma. Varasemalt ainult õpetajatele mõeldud täiendava tööjõukulude toetuse taotlemist rakendati ka tugispetsialistidele ning haridusasutuse juhtidele (vastavalt 23.03.2023. a [määrusele nr 7](#)). Antud toetus on planeeritud ka järgnevateks aastateks, töötatakse välja eraldi alused igaks aastaks.

Planeeritav palgalisa aitab eestikeelsele õppele ülemineku perioodil tõsta piirkonnas töötavate õpetajate ja tugispetsialistide motivatsiooni, tuua haridussüsteemi tagasi varem kvalifikatsiooni omandanud, kuid praegu mujal töötavaid õpetajaid ja tugispetsialiste ning saada haridussüsteemi juurde uusi õpetajaid.

Viide: motivatsioonipaketi all kirjas olnud Ida-Virumaa riigikoolide õpetajatele planeeritud eluasemetoetus ei rakendunud seoses eelarve kokkuhoiu otsusega ja on tegevuskava tabelist eemaldatud.

Tegevus 16. Sihtstipendiumi rakendamine eesti keele kui teise keele õpetaja, klassiõpetaja, mitme aine õpetaja, aineõpetaja ja tugispetsialisti õppekaval õppivatele üliõpilasele alates 2023/2024. õa.

Stipendiumi rakendatakse õpetajakoolituse õppekavadel õppima asuvatele tudengitele (algselt oli meede mõeldud ainult Ida-Virumaale tööle asuvatele tudengitele). Lisaks arvestavad ülikoolid stipendiumi määramisel tudengi õppeedukust. Stipendiumi saajate osakaal on diferentseeritud vastavalt sellele, kui keeruline on olnud leida vastavale õppekavale üliõpilasi ning stipendiumi saajate hulk on 20-80% sõltuvalt iga õppekava tudengite grupi üldarvust ja tulenevalt õppekavast. Stipendiumi makstakse alates 2023. a ülikoolides õpinguid alustavatele tudengitele.

Viide: tegevuskavas p.16 all 2022. a planeeritud tegevus - lähtetoetus Ida-Virumaale tööle suunduvale õpetajale ja tugispetsialistile 1,3 koefitsiendiga – ei rakendu seoses eelarve kokkuhoiu otsusega ja on tegevuskava tabelist eemaldatud.

Tegevus 17. Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool pakuvad õpetajakoolituse tudengitele täiendavalt eesti keele oskuse taseme tõstmist toetavaid meetmeid.

Tegevust on täiendatud seoses ESF tegevuste täpsustamisega (partnerid ja rahastus). Algselt olid tegevuskavas õppimise eelsele perioodile kavandatud tudengite keeleõppe eelkursused. Motiveeritud ja hästi ette valmistatud tudengite kaasamiseks võimaldatakse vastavalt lepingule eesti keele kui teise keele õpetaja õppekavale astuda soovijatele rakendada alates 2023/2024. sügisest erinevaid toetavaid keeleõppe meetmeid õppetöö raames. Tegevus on rahastatud ülikoolidega sõlmitud lisaõppekohtade lepingute raames (0,6 mln täiendava keeleõppe toetus lisatakse ülemineku tegevuste raames igal aastal perioodil 2024-2030 õppekohtade lepingutele).

Tegevus 20. Kõikide formaalhariduses töötavate haridustöötajate, huvikoolide õpetajate, noorsootöötajate, tugipersonali täienduskoolitused keeleõppemethodika, LAK-õppe, lõimingu, tandemõppe teemal ning aineõpetajate ja kutseõpetajate eestikeelse õppe oskuste toetamiseks alusharidusest kutsehariduseni perioodil 2023-2029; arenguprogrammid keelevaldkonna ekspertidele, keeleõpetajatele ja koolimeeskondadele perioodil 2023-2029.

ESF toetuse andmise tingimuste koostamise juures täpsustati sihtrühma vajadusi ning lisati tegevusse täiendavaid keeleõppe tõhustamisega seotud arenguprogramme, mis võimaldavad intensiivsema ning mahukama täienduskoolituse raames tõsta sihtrühma meetodilisi teadmisi ja oskusi, sh toetada ka õppeasutuse siseselt kolleegide ülemineku tegevuste elluviimisel ning saavutada paremaid tulemusi õpilaste õpetamisel eesti keeles. Täiendavate programmide lisamisest toetuse andmise tingimustesse tingituna korrigeeriti ka tegevuse eelarvet. Tegevuskavas viidi tegevuse eelarve vastavusse ESFi toetuse andmise tingimuste täpsustatud eelarvega ja korrigeeriti tegevuse periood vastavaks ESFi tegevuse perioodiga.

Tegevus 21. Tegevkoorijuhitide arenguprogrammi läbiviimine sihistatult ülemineku-koolidele (sh Ida-Virumaal).

Esialgu tegevuskavas planeeritud ühe rühma asemel võimaldatakse arenguprogrammis osalemist täiendava rahastuse olemasolul ja soovijate olemasolul kuni 6 grupil. Arenguprogrammi moodulite sisu on täiendatud, mahtu suurendatud ja selle maksumus on varasemast suurem (senise 70 000 asemel 160 000 eurot, ühe grupi koolitusprogrammi kestus ca 9 kuud).

Tegevus 23. Tööjõulähetusprogrammi läbiviimine haridustöötajatele, kus omavahel on seotud eesti keele õpe ja töö samal ametikohal. Osa programmist on suunatud haridustöötajatele.

Tööjõulähetusprogrammi teenuse kujundamine toimub samal ajal alates 2023. aastast nii KUM kui ka Eesti Keele Instituudi poolt. Et vältida dubleerimist, on sihtgrupid, kellele programmid laienevad, jagatud.

Lisatud tegevused 2023. Tartu Ülikooli eetikakeskuse Ida-Virumaa haridusasutuste pidajatele ja lasteasutustele suunatud programm „Väärtuspõhise hariduskultuuri kujundamine Ida-Virumaa kohalikes omavalitsustes eestikeelsele haridusele ülemineku toetamiseks“ võimaldab tõsta kõikide omavalitsuste teadlikkust ning koostööd lasteasutuste meeskondadega, et välja töötada iga omavalitsuse piires ühtsed põhimõtted, alused ja tegevuskavad eestikeelsele õppele üleminekuks. Programm kestab 2023. a maist kuni 2024. detsembrini, rahastatakse riigieelarve vahenditest. Esimese etapi maksumus 2023. aastal (9 kuud, mai-dets) on 0,362 mln ja jätkuprogrammi maksumus 2024. aastal jaanuar-detsember ca 0,4 mln).

Lisatud tegevused 2023. Seoses õpetajate osalemisega eestikeelset üleminekut toetavas täiendusõppes (keeleõppes, stažeerimisprogrammides jne) tekib vajadus tundide asendamiseks. Selleks ei pruugi alati piisata õppeasutuse enda personalist. **Koolidele ja koolieelsetele lasteasutustele pakutakse võimalust taotleda endale vajadusel asendusõpetaja MTÜ Asendusõpetajate programm (edaspidi ASÕP) vahendusel.** MTÜ ASÕP on olnud Haridus- ja

Teadusministeeriumi strateegiliseks partneriks asendusõpetajate pakkumisel pandeemiast tingitud asendusvajaduse leevendamisel ning kasvatanud oma võimekust üle Eesti. Tegevuste eelarveks on planeeritud ca 0,25 mln eurot õppeaastas (2023. a perioodil september-detsember on maht 0,125 mln eurot ja jaanuar-juuni 2024. 0,125 mln eurot), mis sisaldab korraldamisega seotud kulusid ja asendusõpetajate töötasusid. Tegevuse rahastamiseks täiendatakse olemasolevat strateegilise partnerluse lepingut.

Lisatud tegevused 2023. Koostöös Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga käivitatakse programm, mille raames mõlema ülikooli tudengid pakuvad tuge abiõpetajana koolieelsete lasteasutuste ja koolide õpetajatele eesti keelest erineva emakeelega laste õpetamisel. Sarnast programmi on seni edukalt kasutatud pandeemia mõjude leevendamiseks ning Ukraina laste toetamisel meie haridussüsteemis. Programmi maksumuseks on kavandatud ca 0,25 mln eurot (2023. a perioodil september-detsember on maht 0,125 mln eurot ja jaanuar-juuni 2024. 0,125 mln eurot) riigieelarvelisi vahendeid õppeaastas, mis sisaldab korralduskulusid, tudengite sõidukulusid ja stipendiumit. Täpsemad tingimused lepatakse kokku HTMi ja ülikoolide vahel sõlmitavates lepingutes.

Lisatud tegevused 2023. TÜ Narva Kolledž viib 2023/2024. õa; 2024/2025. õa ja 2025/2026. õa läbi täiendkoolitused kuni kolmele õpperühmale 42 EAP ulatuses piisava arvu klassiõpetajate ettevalmistamiseks (3 rühma, kokku ca 70 õpetajat ümberõppes), et tagada Narva linnas 1. ja 2. kooliastme õpetajate olemasolu järk-järgulisel eestikeelsele õppele üleminekul. Täiendatakse olemasolevat TÜ Narva Kolledži toetuse eraldamise lepingut.

5. Õpilaste keeleõppe toetamine

Tegevus 24. Keeleõppetoetuste süsteemi korrastamine. Plaanis on jätkata keeleõppetoetuste süsteemi korrastamist töötades 2023. a lõpuks välja alused 1. ja 4. klasside toetuse ja olemasolevate toetuste liikide kohta nii, et 2024. aastal saavad koolide pidajad taotleda toetusi uutel ühtlustatud alustel. 2024. a eelarveks on planeeritud 15,9, tegelik kulu selgub taotlusvoorude (veebruar ja oktoober) põhjal.

Tegevus 25. Täienduste käigus on kavandatud tegevustest üks viidud osaliselt eraldi punktiks (vt eespool (teemaplokk 4, leping TÜ eetikakeskusega) Planeeritud tegevuste kogusummas on tegevuskava uues versioonis tärniga eristatud ühekordne 2023. a kulu teostatud tegevuste (õppematerjalide komplektid ja 3-7-aastastele lastele eesti keele õppimiseks digitehnoloogiaga rikastatud mängude loomine) eest ja 2023-2026 iga-aastaselt toimuvate meeskonnakoolituste püsikulu 0,036 mln.

6. Õppevara ja hindamisvahendite olemasolu

Tegevus 29. Töötatakse välja eesti keel teise keelena õppevara põhikooli õpilastele (sh kohandatud lugemisvara). ESF toetuse andmise tingimuste koostamise juures kõrvutati esialgseid õppevara väljatöötamise eesmärke olemasoleva õppevara valiku ning muudetud põhikooli riikliku õppekavaga kehtestatud uute keeleoskuse sihttasemetega, seetõttu mugandati tegevuskavas põhikooli õppevara väljatöötamise paindlikkuse tagamiseks tegevuse kirjeldust.

Tegevus 30. Töötatakse välja eesti keel teise keelena õppevara kutsekeskhariduse õppekavade õpilastele (sh oskuskeele harjutusvara). ESF toetuse andmise tingimuste koostamise juures kõrvutati esialgseid õppevara väljatöötamise eesmärke olemasoleva õppevara valiku ning muudetud gümnaasiumi riikliku õppekavaga kehtestatud uute keeleoskuse sihttasemetega, seetõttu

mugandati tegevuskavas kutsekeskhariduse õppevara väljatöötamise paindlikkuse tagamiseks tegevuse kirjeldust.

Tegevus 31. Luuakse keeletehnoloogilised vahendid eesti keele kui teise keele õpetamise ja õppimise hõlbustamiseks, tööriistad õpetajale ja õpilasele.

Tegevuskavas viidi tegevuse eelarve vastavusse ESFi toetuse andmise tingimuste täpsustatud eelarvega. Varasema 2 mln asemel korrigeeriti ESF toetuse andmise tingimuste alusel perioodi 2023-2029 eelarve tegevuskavas 3 mln).

Lisatud tegevused 2023. Eesti keelest erineva emakeelega õpilaste õppekvaliteedi seiramiseks on loodud eesti keele kui teise keele, loodusõpetuse, matemaatika ja vene keele kui emakeele taseme hindamise vahendid.

Perioodil 2023-2030 kõiki õpilasi hõlmavad 4. ja 7. klassi tasemetööd eesti keele kui teise keele testid ning loodusainete, matemaatika ja vene keele kui emakeele testid on valimipõhised, mida viiakse läbi ja analüüsitakse lähtudes grupi eestikeelse õppe mahust (nt keelekümblusprogrammi klassid, 40% eesti keele õpe, 60% eesti keele õpe, eesti keelest erineva emakeelega õpilane eesti õppekeelega koolis). Arvestuslik kulu on teada perioodi 2023-2027 kohta (kokku 0,54 mln RE ja 0,596 mln ESF (aastas 0,118 mln RE, lisaks arvestuslikult 2024-2026 0,128 mln eurot ÜHO ESF ja 2027. a 0,212 mln ÜHO ESF).

7. Noorsootõtjate ja huvikoolide õpetajate metoodikakoolitused

Tegevus 32. Kohaliku omavalitsuse huvikoolide õpetajate ja noorsootõtjate metoodikakoolitused laste ja noorte keeleoskuse arengu toetamiseks.

ESF toetuse andmise tingimuste koostamise juures täpsustati sihtrühma vajadusi ja korrigeeriti tegevuse eelarvet sihtrühma suurenenud vajaduse tõttu senise 0,1 mln asemel 0,8 mln perioodi 2023–2029 jooksul. Tegevuskavas viidi tegevuse eelarve vastavusse ESFi toetuse andmise tingimuste täpsustatud eelarvega.

8. Haridustõtjate, noorsootõtjate ja huvihariduse õpetajate eesti keele õpe

Tegevus 33. Eesti keele kui riigikeele õpe, sh tasemeeksami sooritamine (kokku kuni 2850 haridustõtjat).

ESF toetuse andmise tingimuste koostamise juures täpsustati sihtrühma vajadusi ja korrigeeriti tegevuse eelarvet perioodil 2023–2029 sihtrühma suurenenud vajaduse tõttu seniselt 4,0 mln 5,1 mln. Tegevuskavas viidi tegevuse eelarve vastavusse ESFi toetuse andmise tingimuste täpsustatud eelarvega.

Lisatud tegevused 2023. Eesti keelest erineva emakeelega koolitõtjatele keeleoskuse korduva tuvastamise süsteemi loomiseks ärianalüüsi tellimine 2024. aastal. Keeleametile on alates 2023. a loodud ligipääs Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) valitsemisalas olevatele andmekogudele (Eksamite infosüsteem ja Eesti hariduse infosüsteem) neile tööks vajalike ülesannete täitmiseks. Keeleametile luuakse tulemustest lähtudes andmekogu keskkond, mille haridustõtjaid puudutav osa liidestatakse EHISega. Tegevus on tegevuskavasse lisatud lähtudes Riigikontrolli poolt välja toodud ettepanekust parendada järelevalve süsteemi ja kättesaadavust. 2023. aastal on esimese sammuna plaanis tellida ärianalüüs maksumusega ca 0,1 mln eurot.

9. Üleminekut toetavad tegevused

Tegevus 35. Koolides ja rahvuskultuuriseltsides on tagatud emakeele ja kultuuri õppe võimalused. Tegevuse partneriteks on rahvusvähemuste huvikoolid, mida HTM toetab iga-aastase toetusega vastavalt õpilaste arvudele ca 0,2 mln ulatuses. Samal ajal on 1.–9. klassidele on välja töötatud ka uus ainekava „Emakeele ja kultuuri õpe“ (vt p.3 tegevuskavas). Rahvusvähemuste emakeeleõppe läbiviimise meetodilise võimekuse tõstmist toetatakse ESFist 0,2 mln.

Lisatud tegevused 2023.

Lapsevanemate kaasamine üleminekul eestikeelsele õppele. Kommunikatsiooni korraldamine HTMLt ja tuginedes haridusasutuste tegevuskavadele. Mais ja juunis 2023. a toimusid kohtumised lapsevanematega neljas Ida-Virumaa koolis ja neljas Harjumaa koolis, valmis video, kus haridus- ja teadusminister ning HTM eksperdid vastavad esitatud küsimustele. Info jagamiseks vajalikud kohtumised huvigruppidega jätkuvad ka edaspidi. Kohtumiste korraldamist jt kommunikatsioonitegevusi rahastatakse HTM eelarvest.

Lisatud tegevused 2023. Keelevaldkonna alus- ja rakendusuringute tulemused ning nende alusel välja töötatud materjalid (uudsed/mugandatud meetodikad ja lähenemised Tegevuskava osasse (9) MUUD ÜLEMINEKUT TOETAVAD TEGEVUSED lisatakse sealt varem ekslikult välja jäänud, küll aga tegevuskava ESFi kajastava eelarve osana olnud tegevus 'Keelevaldkonna alus- ja rakendusuringud', mis võimaldab riigil tellida „ülevalt alla“ põhimõttel vajalikke keelevaldkonna uuringuid keelepoliitika kujundamiseks ning vajalike sekkumismeetmete kavandamiseks rakendustasandil. Tegevuse eelarve ESF toetuse andmise tingimustesse on kavandatud 5 mln eurot.

Vene õppekeelega tavaklassi üleminek eestikeelsele õppele 2024./2025. õppeaastal, 2023. a seisuga on täiendatud 2022. a seletuskirja materjali

1. septembril 2024 alustavad kõik 1. ja 4. klasside õpilased õppimist täies mahus eesti keeles. Klassides, kus õpivad muu kodukeelega õpilased, soovitame kasutada keelekümblusmeetodikat, võimaldades õpilastele koolipäeva jooksul täies mahus eestikeelset keskkonda.

Üldised soovitused eestikeelsele õppele üleminekul lähtuvad keelekümblusprogrammi pikaajalisest kogemusest ja neid võib rakendada kohe:

- 1) teavitustöö lapsevanematele kümblusõppest;
- 2) eestikeelse keskkonna laiendamine koolis (nt kooli ruumides on eestikeelsed sildid, infotahvlid, ainealane teave, kultuuritegelaste pildid, tutvustused, infot kooliraadios jagatakse eesti keeles, üritused, aktused, sündmused kooliperele peamiselt eesti keeles jne);
- 3) piirkonna eestikeelse keskkonna tutvustamine, külastamine, kasutamine;
- 4) sõprussuhted eestikeelse kooli klassiga;
- 5) hariduskeskuste ja huvihariduse kaasamine õppekava eesmärkide täitmisel;
- 6) eestikeelse külalisõpetaja kasutamine;
- 7) õpetajate täienduskoolitused (LAK-õpe, keelekümblus, lõiming jne);
- 8) eesti keele kui teise keele tundide osakaalu suurendamine kõigis klassides;
- 9) tõhus eesti keele õppematerjalide ja -meetodite valik, välistatud on tõlkemeetodit toetavad õpikud;
- 10) eesti keeles õpetatavate õppeainete osakaalu järkjärguline suurendamine kõigis mitte-üleminekuklassides, et tagada tõhus üleminek eestikeelsele õppele.

Vene õppekeelega klassides on oluline jälgida, et eestikeelsele õppele üle minnes korraldatakse eesti keele õpet üleminevates klassides küll eesti keele kui teise keele ainekava alusel, kuid

tunnimaht tõstetakse esimeses kooliastmes eesti keele ainekava tasemele. Et kohanemine eestikeelse aineõppega oleks üleminekuklassides, eelkõige 4. klassis lihtsam, on soovituslik alustada õppeaasta alguses suuremas mahus eesti keele õppimisega ning tegeleda vähem põhjalikumalt keeleoskust eeldavate õppeainetega. Järgnevates tabelites on näidisenäitena esitatud võimalik tunnijaotus vene õppekeele koolis 2024/2025. õppeaastal ning soovituslik tundide jaotus 1. ja 4. klassis õppeaasta vältel näitlikult kolmel õppeperioodil.

Tabel 10. 2024/2025. õa vene õppekeele kooli kohustuslike õppeainete tunnijaotus

Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
eesti keel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	5	4	0	3	3	1	1	1	24
kirjandus	0	0	0	0	2	2	2	2	2	10
eesti keel teise keelena	6	4	4	5	5	5	5	5	5	42
A-võõrkeel	0	0	3	3	3	3	3	3	3	21
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
matemaatika	4	3	3	4	5	4	4	4	5	36
loodusõpetus	1	1	1	2	2	3	2	0	0	12
geograafia	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
ajalugu	0	0	0	0	1	2	2	2	2	9
inimeseõpetus	1	0	1	1	1	0	2	0	0	6
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	1	3
muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1	13
kunst	1	2	2	1	1	1	1	1	1	10,5
tööõpetus	1	2	1	0	0	0	0	0	0	4,5
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	2	2	1	2	2	1	10
kehaline kasvatus	2	3	3	3	2	3	2	2	2	22
vene keel ja kultuur	2	0	0	2	0	0	0	0	0	
	20	22	24	25	28	29	29	32	32	
	20	24	25	25	28	30	30	32	32	

Tabel 11. 2024/2025. õa vene õppekeele kooli õppeperioodide soovituslik tunniplaan 1. ja 4. klassis (üks võimalik näidis)

Klass	1. klass	1. klass			2. klass	3. klass	4. klass	4. klass		
		1. periood	2. periood	3. periood				1. periood	2. periood	3. periood
eesti keel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	0	0	0	5	4	0	0	0	0
kirjandus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
eesti keel teise keelena	6	6	6	6	4	4	5	7	4	4
A-võõrkeel	0	0	0	0	0	3	3	3	3	3

B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matemaatika	4	3	4	5	3	3	4	2	4	6
loodusõpetus	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ajalugu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inimeseõpetus	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
muusika	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2
kunst	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
tööõpetus	1	1	1	1	2	1	0	0	0	0
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	0	0	0	2	2	3	1
kehaline kasvatus	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
vene keel ja kultuur	2	2	2	2	0	0	2	2	2	2
	20	20	20	20	22	24	25	25	25	25
	20				23	25	25			

Õppeaine eesti keel teise keelena ainekava on võõrkeelte ainevaldkonnakavast liikunud keele ja kirjanduse valdkonnakavasse. Uuendusega on seotud ka mitmesugused sisulised muudatused. Põhikooli lihtsustatud õppekavas muudetakse õppekeel ja eesti keele kui teise keele ainekava, tunnijaotusesse lisatakse võimalus keele ja kultuuri valikkursuse õpetamiseks.

Täies mahus eesti keeles õppival muu kodukeelega lapsel on õigus oma emakeele ja kultuuri õppeks kahe õppetunni ulatuses nädalas. Praegune keele- ja kultuuriõpet koordineeriv rakendusdokument sätestab, et õpetaja koostab ainekava ise. See on loomulik, sest keele- ja kultuuriõpe on koolis juhtumipõhine, kuid valikkursusele koostatakse n.ö raamainekava, mis annab ette suuna ja oodatavad õpitulemused, et mis tahes keele ja kultuuri õpe oleks tihedamalt seotud Eesti riikliku õppekava eesmärkidega. Juhendmaterjalide loomine on riikliku õppekava rakendamise loomulik protsessi osa.